

Bakgrunnsnotat

Tilpasning av skole- og tilbudsstruktur fram mot 2040

Innhold

1. Målsetninger med prosessen	2
2. Utvikling i antall 16-18 åringer fram mot 2040	3
3. Mulige tiltak for å håndtere reduksjonen i antall 16 – 18 åringer fram mot 2040.....	5
3.1 Dimensjonere og lokalisere tilbud i tråd med vedtatte mål for tilbudstilpasningen og operative tilbudsprinsipper	5
3.2 Organisatorisk sammenslåing av skoler	6
3.3 Skolenedleggelse (samling av tilbud på færre skolesteder)	6
3.4 Oppsummering av mulige tiltak 2025-2035 og 2025-2040	7
4. Samfunnmessige konsekvenser.....	9
5. Elevens beste.....	10
6. Kompenserende tiltak og alternative opplæringsmodeller	11
7. Kompetansebehov	11
8. Langsiktig økonomisk byggforvaltning	12
9. Skyss	13
10. Voksenopplæring	13
11. Individuelt tilrettelagt opplæring (ITO)	13

1. Målsetninger med prosessen

Elevtallet i Trøndelag fylkeskommune vil, i likhet med i mesteparten av landet, gå ned. Når det blir færre elever, blir det også færre kroner å drive skole for. Nedgangen er forskjellig fra region til region i fylket.

Når antall 16-18-åringer reduseres, vil fylkeskommunen også få en betydelig inntektsreduksjon. Vi anslår at denne reduksjonen utgjør cirka 45 millioner kroner hvert år i perioden 2029-2040, og det utgjør til sammen over en halv milliard kroner. Dette er usikre tall i og med at vi legger et 14-årsperspektiv til grunn, men vi er sikre på at elev- og inntektsreduksjonen samlet sett gjør det nødvendig med store strukturelle endringer.

I fylkestingssak 42/25 – Økonomiske utfordringer frem mot 2040, skriver fylkesdirektøren følgende:

[...] Den store økningen av ledige plasser fører derfor til at driftskostnadene for hver skole, sett i forhold til elevtallet, økes betydelig. På sikt er ikke dette bærekraftig slik fylkesdirektøren ser det. Skolene vil ikke ha nødvendig økonomisk handlingsrom til å opprettholde god nok kvalitet i opplæringen. Demografiutviklingen gjør, etter fylkesdirektørens vurdering, det nødvendig å gjennomføre nødvendige strukturelle endringer. Det vil være et behov for å finne ut hva denne utviklingen har å si for antall skoler og for hvilke skoletilbud vi skal ha. Dersom Trøndelag fylkeskommune evner å tenke langsiktig og å være i forkant med å gjennomføre de riktige tiltakene, vil det etter fylkesdirektørens vurdering være mulig å fortsatt ha offensive mål om å øke gjennomføringen i videregående opplæring og opprettholde god kvalitet [...].

Elevtallsreduksjonen krever altså at vi tilpasser skole- og tilbudsstrukturen i den videregående opplæringen i Trøndelag, slik at vi fortsatt kan gi elevene et best mulig opplæringstilbud innenfor nye rammer. Vi vil ha bred involvering av alle parter, slik at vi får til å ivareta elevenes og regionens interesser på en best mulig måte. Vi inviterer derfor til seks åpne folkemøter i mai, der vi vil si mer om arbeidet, og be om innspill fra dere på konkrete spørsmål.

I tillegg vil det bli sendt ut en åpen høring i juni.

2. Utvikling i antall 16-18 åringer fram mot 2040

Utvikling i antall 16-18 åringer er viktig informasjon, som gir et grunnlag for å vurdere hvilke tiltak som bør vurderes for å gi en stabil skole- og tilbudsstruktur. Vurderingene er gjort på regionnivå, ettersom fordeling av elever og tilbud på skolenivå er preget av enda større usikkerhet enn på regionnivå. Det er også forankret i politiske vedtak å fordele tilbud og elever mellom skolene i regioner.

I tabellen under er utviklingen i antall 16-18 åringer brutt ned på regioner. Vi ser på utviklingen fra 2025 til henholdsvis 2035 og 2040¹.

Som det framgår av tabellen nedenfor, er det en nedgang i alle regioner fram mot 2040, men den relative nedgangen er betydelig større på Innherred, Trøndelag sørvest, Fosen og Værnes, enn i Namdalen, Trøndelag sør og Trondheim.

¹ Kilde: SSB's [middels vekst prognose](#) fra 2024. Prognosen er justert for en overvurdering av veksten i Trondheim, og en undervurdering av veksten utenfor Trondheim. Justeringen har medført en omfordeling av i overkant av 200 16-18 åringer. I perioden fram til 2040 er prognosen basert på Trøndere som allerede er født. De vil all hovedsak kun endres grunnet innenlandsk flytting eller innvandring.

Region	2025-2035		2025-2040	
	Nedgang (antall i parentes)	Tilsvarende <u>for eksempel</u> *	Nedgang (antall i parentes)	Tilsvarende <u>for eksempel</u> *
Trøndelag	5,5% (890)	En stor skole eller to middels store skoler eller 4- 5 små skoler.	13% (2024)	To store skoler eller fire middels store skoler eller ca ti små skoler
Innherred	11% (300)	En til to små skoler, eller i underkant av én middels stor skole	19% (502)	En middels stor skole, eller om lag to små skoler.
Værnes	8% (150)	En liten skole	17% (310)	En middels stor skole, eller én til to små skoler.
Fosen	8% (60)	Ca halvparten av elevtallet ved en liten skole	17% (123)	En liten skole
Namdalen	6% (80)	Cirka en tredjedel av elevtallet ved en av de minste vgs i regionen	8% (103)	Litt over en tredjedel av elevtallet ved en av de minste vgs i regionen
Trondheim	2% (160)	Elevtallet ved en liten skole (eller under halvparten av elevtallet ved Trondheims minste vgs)	9% (661)	Elevtallet ved en middels til stor skole
Trøndelag Sør	2% (30)	Om lag 15% av elevtallet ved regionens minste vgs	8% (100)	Elevtallet ved en liten skole, eller om lag halvparten av elevtallet ved regionens minste vgs
Trøndelag Sørvest	9% (110)	En liten skole	19% (225)	Litt flere elever enn regionens minste vgs

Tabell 1: Utvikling i antall 16 – 18 åringer for 2025-2035 og 2025-2040 i prosent og antall

**I eksemplene har en stor skole mellom 650 og 1200 elever, en middels stor skole mellom 300 og 649 elever, og en liten skole under 300 elever.*

Etter 2040, og fram til 2050, blir det en økning i antall 16-18 åringer i Trondheim. I de andre regionene ser vi ikke en slik økning. Tvert imot holder reduksjonen i antall 16-18 åringer seg relativt konstant, eller fortsetter å gå ned etter 2040 og fram mot 2050. Dette medfører at tiltak, som må gjennomføres for perioden 2025-2040, også er relevante fram mot 2050. Se også i tabell 2 og 3 nedenfor.

3. Mulige tiltak for å håndtere reduksjonen i antall 16 – 18 åringer fram mot 2040

Fylkesdirektøren har, i det langsiktige perspektivet, i hovedsak tre virkemidler for å justere tilbudsstrukturen:

1. Dimensjonere og lokalisere tilbud i tråd med vedtatte mål for tilbudstilpasningen og operative tilbudsprinsipper. Se kapittel 3.1.
2. Organisatorisk sammenslåing av skoler
3. Skolenedleggelse (samling av tilbud på færre skolesteder)

Vi vil i det følgende si mer om hvert av de tre tiltakene.

3.1 Dimensjonere og lokalisere tilbud i tråd med vedtatte mål for tilbudstilpasningen og operative tilbudsprinsipper

Tilbudsprinsippene² angir regler som brukes for å samle tilbud på en slik måte at målsetningen om en stabil og relevant tilbudsstruktur i hele fylket sikres.

Når antall 16-18 åringer reduseres, er det færre ungdommer til å fylle opp klasser og grupper. Dette fører til at skoletilbud har for få søkere til å settes i gang, og det kan skape usikkerhet for ungdommer, ansatte og arbeidsliv. Ved å samle tilbud ved færre skolesteder, og dermed øke antallet ungdommer til hvert tilbud, kan en slik usikkerhet reduseres.

Samling og fordeling av tilbud kan håndtere en liten til middels reduksjon i antall 16-18 åringer³.

Ved store endringer i antall 16-18 åringer mener fylkesdirektøren at det må vurderes større strukturelle endringer, for eksempel endringer i skolestrukturen.

De siste årene har antall ungdommer i 16-18 årsalderen økt. Dette har gjort det nødvendig å utvide antall skoletilbud, og vi har til og med bygd en ny skole for å ta unna økningen. Nå går vi inn i en lang periode med en betydelig reduksjon av antall 16-18 åringer, og da må antall skoletilbud reduseres, og vi må vurdere endringer i skolestrukturen. Dette vil vi se nærmere på i de to neste tiltakene.

² Se fylkestingssak [56/21](#) og [122/21](#).

³ I notatet om tilbudsendringer i perioden 2026-2029 er det foreslått å innføre krav om oppfylling av tilbud for at de kan settes i gang.

3.2 Organisatorisk sammenslåing av skoler

Dette tiltaket innebærer å legge ned to eller flere skoler for å opprette én ny skole med to eller flere skolesteder. Mens antallet skoler reduseres, opprettholdes altså antallet skolesteder. Tiltaket kan benyttes dersom det er snakk om «permanente» endringer i antall 16-18 åringer, som er middels til betydelig.

Ved å ha én rektor for to eller flere skolesteder:

- sikrer vi en mer effektiv forvaltning av menneskelige og bygningsmessige ressurser
- reduserer vi antall parallelle grupper ved at de fordeles mellom skolestedene
- får vi muligheten til å opprettholde en samlet tilbudsbredde som er større for den sammenslåtte skolen enn hva de to tidligere skolene kunne hatt hver for seg
- øker vi muligheten til å opprettholde tilbud og driften ved flere skolesteder

Samtidig medfører dette at rektor til enhver tid vil være fraværende fra ett av skolestedene og dermed reduserer muligheten til å være tett på den pedagogiske aktiviteten. Det kan også føre til at flere ansatte og også elever må reise en del mellom skolestedene. Det er heller ikke veldig mye å spare på dette sammenlignet med fysisk samlokalisering.

Det å videreføre skolesteder med organisatorisk sammenslåing vil gi, relativt sett, høye forvaltnings-, drift- og vedlikeholdskostnader (heretter omtalt som FDV-kostnader) pr elev, ettersom det vil være betydelige arealer som står tomme på grunn av elevtallsreduksjonen. Disse kostnadene vil være en del av en vurdering av de langsiktige økonomiske bygningsforvaltningsmessige konsekvensene ved å opprettholde dagens bygningsmasse/skolesteder.

Rektorene ved de videregående skolene har gitt tilbakemelding om at skolene kan hente ut noen økonomiske besparelser gjennom felles ledelse, felles vikarpool og merkantile sammenslåinger, framfor å bare redusere antall opplæringstilbud.

Se også avsnittene om konsekvenser for lokalsamfunnet og elevens beste for utfyllende vurderinger.

3.3 Skolenedleggelse (samling av tilbud på færre skolesteder)

Dette tiltaket innebærer å legge ned to eller flere skoler for deretter å samle dem på ett skolested.

Når nedgangen i antall 16–18-åringer i en region er svært omfattende, blir det utfordrende å opprettholde dagens skolestruktur. Det kan bli for få elever til å kunne videreføre et bredt og ikke minst stabilt tilbud. Dette kan bidra til å skape usikkerhet for søkere, ansatte og arbeidslivet om hvorvidt tilbud faktisk kan settes i gang på grunn av for få søkere.

Ved å ha en rektor på ett skolested istedenfor to eller flere skolesteder oppnår vi de samme effektene som for samorganisering av skoler. I tillegg unngår vi de negative effektene ved å ha to skolesteder, som omtales ovenfor.

Ved å redusere antall skolesteder, reduserer vi kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV-kostnadene). Dermed frigjør vi ressurser til blant annet kvalitetsforbedring, opprettholdelse av tilbudsbredden ved den sammenslåtte skolen, og muligheten for å opprettholde en stabil tilbudsstruktur. Vi viser også til avsnittene om konsekvenser for lokalsamfunnet og elevens beste for utfyllende vurderinger.

3.4 Oppsummering av mulige tiltak 2025-2035 og 2025-2040

Det er ikke nødvendigvis kun ett tiltak som bør vurderes. Det er mulig å kombinere de foreslåtte tiltakene. I tabell 2 og 3 under er det en svært forkortet oppsummering av disse vurderingene.

<i>Region</i>	<i>Samling av tilbud jf. tilbudsprinsippene?</i>	<i>Organisatorisk sammenslåing?</i>	<i>Skolenedlegging?</i>	<i>Ekstra behov for Skyss?</i>	<i>Behov for Ombygging/påbygging?</i>
<i>Innherred</i>	Ja	Vurderes	Vurderes	Vurderes	Vurderes knyttet til langsiktig økonomisk byggforvaltning (VKLØB)
<i>Værnes</i>	Ja	Vurderes	Ikke aktuelt	Vurderes	VKLØB
<i>Fosen</i>	Ja	Vurderes	Ikke aktuelt	Vurderes	VKLØB
<i>Namdalen</i>	Ja	Vurderes	Ikke aktuelt	Vurderes	VKLØB
<i>Trondheim</i>	Ja	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	Vurderes	VKLØB
<i>Trøndelag Sør</i>	Ja	Vurderes	Ikke aktuelt	Vurderes	VKLØB
<i>Trøndelag Sørvest</i>	Ja	Vurderes	Ikke aktuelt	Vurderes	VKLØB

Tabell 2: Oppsummering av mulige tiltak 2025-2035.

* På Innherred er vurdering av skolenedlegging knyttet til blant annet langsiktig økonomisk byggforvaltning, elevtallsreduksjon, økonomi, og behovet for stabile og store nok fagmiljø.

Nedgangen i elevtallet tiltar etter 2035, og behovet for vesentlige endringer øker derfor etter dette:

Region	Samling av tilbud jmf tilbudsprinsippene?	Organisatorisk sammenslåing?	Skolenedlegging?	Ekstra behov for Skyss?	Behov for Ombygging/påbygging?
Innhæred	Ja	Vurderes	Ja	Vurderes	Vurderes knyttet til langsiktig økonomisk byggforvaltning (VKLØB)
Værnes	Ja	Vurderes	Ja	Vurderes	VKLØB
Fosen	Ja	Vurderes	Ikke aktuelt	Vurderes	VKLØB
Namdalen	Ja	Vurderes	Vurderes	Vurderes	VKLØB
Trondheim	Ja	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	Vurderes	VKLØB
Trøndelag Sør	Ja	Vurderes	Vurderes	Vurderes	VKLØB
Trøndelag Sørvest	Ja	Vurderes	Ikke aktuelt	Vurderes	VKLØB

Tabell 3: Oppsummering av mulige tiltak 2025-2040⁴

* I Namdalen og i Trøndelag sør er vurdering av skolenedlegging knyttet til blant annet langsiktig økonomisk byggforvaltning, elevtallsreduksjon, økonomi, og behovet for stabile og store nok fagmiljø.

De tre første kolonnene i tabellene er vurderinger basert på behov for å tilpasse skole- og tilbudsstruktur ut fra

- endring i 16-18 åringer
- samfunnets kompetansebehov
- nye lovregler, eller
- nye økonomiske rammer

Dette er den skolefaglige delen av vurderingene.

Det er i tillegg andre forhold enn de rent skolefaglige, som har betydning for om tiltak bør iverksettes. Eksempler på dette er:

- skysskostnader

⁴ For Trøndelag sørvest ble det i desember 2025 vedtatt å legge ned skolested Løkken, og overføre aktiviteten til skolested Follo. Det er ikke aktuelt med ytterligere skolenedleggelser i regionen. Tilbudsstrukturen for Orkland videregående skole fram mot 2040 er behandlet i saken i desember 2025. I oktober 2026 avgjør fylkestinget om Orkland videregående skole også skal ha byggfag. Øvrig tilbud ble vedtatt i desember 2025.

- samfunnsmessige konsekvenser
- vurderinger av elevens beste.

De tre tiltakene å gjøre om på tilbudsstruktur, organisatorisk sammenslåing og skolenedlegging, vil medføre at flere må reise enn før. Det kan gi økte skysskostnader dersom det må opprettes en egen bussrute for å ta unna det økte elevtallet. Dersom det ikke er nødvendig med ny bussrute, vil det ikke utløse ekstra kostnader for fylkeskommunen. Det må foreligge konkrete forslag til tiltak før skysskostnadene kan vurderes.

Se også kapittel 4 om samfunnsmessige konsekvenser og kapittel 5 om elevens beste for mer informasjon.

Fylkesdirektøren mener det er viktig å ha en god og kostnadseffektiv bygningsmasse for å ivareta elevtall og nødvendig tilbudsstruktur. Det å videreføre skolesteder med organisatorisk sammenslåing vil gi høye forvaltnings-, drift- og vedlikeholdskostnader (FDV-kostnader) pr elev, ettersom det vil være store arealer som står tomme på grunn av elevtallsreduksjonen. Disse kostnadene vil være en del av en vurdering av langsiktige økonomiske bygningsforvaltningsmessige konsekvenser av å opprettholde dagens bygningsmasse/skolesteder.

Alle de ovennevnte forholdene må tas med i vurderingen av hvilke tiltak som bør iverksettes. Når det i tabellen står at et tiltak vurderes betyr det at innhenting av mer informasjon er nødvendig før endelig anbefaling kan gis.

Rektorene ved de videregående skolene har signalisert at de er inneforstått med at en reduksjon i elevtallet krever endringer. Hvis for mange skoler og skolebygg fører til at vi samlet sett ikke kan innfri lovkrav og levere god nok kvalitet, signaliserer flere av rektorene at skoleeier må ta et overordnet ansvar og vurdere skolestrukturen.

4. Samfunnsmessige konsekvenser

Samfunnsmessige konsekvenser av skole- og tilbudsstrukturendringer kan blant annet dreie seg om konsekvenser for elever, lokalsamfunnet og for videre utvikling i regionene. Forskning på videregående skoler er svært begrenset (Weiss m.fl. 2025), og derfor blir vurdering ut fra lokale forhold i Trøndelag og egen statistikk/analyse desto viktigere.

Under følger en oversikt over de viktigste samfunnsmessige konsekvensene av tiltakene i tabellene over. Inndelingen av konsekvenser er basert på hvilke områder som er undersøkt i forskningen og på fylkeskommunens egne planer og strategier.

Fagmiljø og kvalitet: Færre elever i Trøndelag fram mot 2040 krever at vi tilpasser skole- og tilbudsstrukturen slik at vi fortsatt kan gi elevene et best mulig opplæringstilbud innenfor nye rammer. Tiltakene som vurderes vil bidra til at det opprettholdes store nok fagmiljø per tilbud/lokalisering for å sikre kvaliteten i tilbudene.

Tilbudsbredde: Bredden i tilbud vil bli redusert i flere av regionene som følge av tiltakene. Dette kan gjelde små tilbud, som allerede nå har få søkere, men det kan også gjelde større tilbud der elevene vil kunne ha gode alternativer. Konkrete forslag til samling av tilbud på færre skoler eller skolesteder må vurderes opp mot søkergrunnlaget og arbeidslivets kompetansebehov i regionen, tilgang på læreplasser, og muligheten for at elevene kan velge tilsvarende tilbud i rimelig avstand til hjemmet. Videre er det en målsetting å sikre en stabil og relevant tilbudsstruktur, jf. tilbudsprinsippene. Det kan bli aktuelt å se på alternative løsninger, som for eksempel fjernundervisning eller alternative opplæringsmodeller i bedrift .

Reisevei: Tiltakene som vurderes vil kunne medføre lengre reisevei for en del elever. Det kan også bli flere hybelboere i regioner med store avstander dersom elever ønsker tilbud som ikke finnes ved nærmeste skole eller skolested pga. samling av tilbud. Det er relativt korte avstander i regionene hvor skolenedleggelse er mest aktuelt, og det vil ikke føre til en betydelig økning i antall hybelboere. I regioner med lange avstander blir det nødvendig å vurdere tiltak for enkelte elevgrupper dersom en skole legges ned og det blir økt antall hybelboere.

Kompetansebehov og regional utvikling: Elevtallsnedgangen vil slå ut negativt for de fleste regionene, og det kan bli mangel på arbeidskraft. Vi ønsker å legge opp til en tilbudsbredde som ivaretar arbeidslivets kompetansebehov og bidrar til at behovet for læreplasser dekkes i størst mulig grad. Arbeidet med tilbudsstruktur koordineres med arbeidet med regional plan for kompetanse, som vil bli sendt på høring i 2027.

Lokalsamfunn og identitet: Endringer i skole- og tilbudsstruktur vil kunne medføre tap for lokalsamfunn ved at skoletilbudet blir redusert og/eller at en skole eller et skolested legges ned. Dette kan få konsekvenser for lokalt arbeidsliv og boligmarked og for innbyggernes identitetsfølelse og tilhørighet. Trøndelagsplanen understreker betydningen av velfungerende regionale og lokale sentra, og at disse har stor betydning for utvikling av kraftfulle regioner og lokal identitet. Her framheves det at lokalisering av offentlige funksjoner, som skoler og helseinstitusjoner, skal være med på å bygge opp under dette. I Regional plan for arealbruk framheves det videre at man må møte globale megatrender som urbanisering og sentralisering ved å tilby attraktive sentre i hele fylket, og bidra til korte avstander mellom bolig, arbeidsplasser og viktige samfunnstjenester, samt god kontakt mellom ulike sentre og med bygdene rundt (jf. [regional plan for arealbruk](#)).

5. Elevens beste

Prinsippet om barnets/elevens beste er forankret i barnekonvensjonen og opplæringsloven.

I vurderingen av elevens beste tar fylkesdirektøren utgangspunkt i veileder utarbeidet av Nordlandsforskning (Videt m.fl. 2025):

1. **Identifisere hvilke elevgrupper som berøres** av vedtaket og hvilke rettigheter som berøres.

2. **Innhente kunnskap** om hvordan ulike grupper påvirkes, inkludert forskningsdata og erfaringsbasert kunnskap.
3. **Medvirkning fra elever** gjennom elevråd, ungdomsråd, høringer, spørreundersøkelser eller andre metoder for elevmedvirkning.
4. **Vurdere konsekvenser for elever og balansere ulike hensyn.**
5. **Dokumentere og begrunne vektingen** av barnets beste/det beste for eleven opp mot andre relevante hensyn.

Forhold som er spesielt relevante for elever ved skole- og tilbudsstrukturendringer er:

- Et bredt utdanningstilbud
- Tilgang på læreplasser
- Reiseavstand og skyss

Vurdering av elevens beste på overordnet nivå er i stor grad sammenfallende med drøftingen av samfunnsmessige konsekvenser over. Fylkesdirektøren vil gjøre en vurdering av elevens beste for hver region opp mot de konkrete tiltak som vil bli foreslått.

6. Kompenserende tiltak og alternative opplæringsmodeller

Dersom ungdommene får lang reisevei på grunn av nedlegging av tilbud eller skoler, kan det som et kompenserende tiltak være aktuelt å tilby dem alternative opplæringsmodeller.

Alternative modeller for ungdom innebærer normalt at mer av opplæringen gis i bedrift, eller via ulike nettilbud. De «lovlige» rammene for alternative modeller ligger på [Utdanningsdirektoratets hjemmeside](#). Det er særlig reglene i kapittel 3.4, Yrkesfaglige modeller, som er relevante. Modellene kan suppleres med lokalt fastsatte modeller som klargjøres gjennom en lokal forskrift.

Utfordringene med bruk av alternative modeller er at opplæring i bedrift har en høyere kostnad per elev/lærling enn opplæring i skolen, noe som gjør disse modellene mer kostbare.

7. Kompetansebehov

To av hovedutfordringene for norsk økonomi i årene framover er mangel på kompetanse og arbeidskraft. Dette er et av hovedbudskapene i Perspektivmeldingen (Meld.St. 31, 2023-2024), og det er også i tråd med funnene til blant annet Generalistkommuneutvalget (NOU 2023: 9) og Helsepersonellkommisjonen (NOU 2023: 4).

Samtidig som veksten i antall sysselsatte vil bli lav, på grunn av flere eldre og færre unge, vil offentlig sektor trenge mange flere sysselsatte enn i dag fordi det blir langt flere pleietrengende eldre. Geopolitisk uro fører til behov for å ruste opp forsvar og beredskap. Samtidig krever teknologisk utvikling og grønn omstilling kompetanse. Alle sektorer melder om behov for kompetanse, mens tilgangen på folk i arbeidsdyktig alder vil bli vesentlig lavere.

Fylkesdirektøren ønsker, gjennom tiltakene i tabell 2 og 3 lengre opp i dokumentet, å bidra til mest mulig balanse i bruken av arbeidskraft. I en situasjon der synkende elevtall og økende antall eldre vil kreve en omstilling med flere arbeidsplasser innen helse og eldreomsorg, er det ikke hensiktsmessig å binde opp mer arbeidskraft enn nødvendig i de videregående skolene. Samtidig er det nødvendig å tilpasse skole- og tilbudsstrukturen slik at vi fortsatt kan gi elevene et best mulig opplæringstilbud, og bidra til at arbeidslivets kompetansebehov og behovet for læreplasser dekkes i størst mulig grad.

8. Langsiktig økonomisk byggforvaltning

Bygningsmessige konsekvenser av å fylle opp grupper og klasser, eventuelt samle opplæringstilbud på færre skolesteder, er omtalt i notatet som berører «Tilpasning av tilbudsstrukturen fram mot 2029», hvor konsekvensene i hovedsak berører læringsarealet i skolebyggene⁵.

I likhet med læringsareal, tar omfanget av areal for ansatte og fellesfunksjoner utgangspunkt i normtall.

I situasjon med liten til middels nedgang i antall 16-18 åringer, hvor virkemiddelet med tilbudsprinsipper benyttes, jf. kapitel 3.1, vil det i hovedsak ikke medføre behov bygningsmessige tiltak utover det som gjelder læringsarealet.

Ved større nedgang i antall 16-18 åringer, hvor virkemiddelet med organisatorisk sammenslåing av skoler benyttes, jf. kapitel 3.2, vil det ofte bli en forskyvning i elevtallet mellom skolene. Hvis skolestedet får flere elever enn før den organisatoriske sammenslåingen, vil dette innebære behov for bygningsmessige tiltak for å tilfredsstille nødvendig omfang av areal til ansatte og fellesfunksjoner.

Hvis nedgangen i antall 16-18 åringer er så stort at det er nødvendig med skolenedleggelse, jf. kapitel 3.3, vil det generelt kreve bygningsmessige tiltak som omfatter ombygging og tilbygg. Dette er tiltak som både berører læringsareal og areal for ansatte og fellesfunksjoner.

Ved å bruke digitale bygningsmodeller som inneholder beskrivelser av hvilket omfang og innhold av areal som inngår i skolebyggene, og sammenstille disse dataene med skolenes opplæringstilbud og

⁵ Under forutsetningen om at samlet elevtall er forholdsvis stabilt.

elevtall, vil det komme fram resultater som viser utnyttelsesgraden av ulike arealer. Dette er informasjon som kan gi faktagrunnlag om konsekvenser for nødvendige bygningsmessige tiltak ved ulike valg av løsning, jf. kapitel 3.2 og 3.3, for å møte utfordringene med betydelig nedgang i antall 16-18 åringer.

Nevnte fakta om arealstørrelser er kvantitative størrelser som er målbare. Får å få det hele bildet om behovet for bygningsmessige tiltak ved organisatorisk sammenslåing av skoler og skolenedleggelse, er det nødvendig å supplere med mer kvalitativ informasjon om arealenes tilstand og brukskvalitet.

9. Skyss

Fylkeskommunen pådrar seg økte kostnader til skyss dersom kapasiteten på tilgjengelig kollektivtransport er for lav. Hvis elever som må fraktes på en strekning overstiger antallet som får plass på gjeldende kollektivtilbud, utløses merkostnader til å sette opp ekstra kollektivtilbud. Merkostnader til skyss regnes altså ikke pr ekstra elev, men pr ekstra buss eller annet transportmiddel som evt. må settes opp.

10. Voksenopplæring

Endringer i skole- og tilbudsstruktur kan få betydning for lokaliseringen av voksenopplæringstilbud.

Redusert antall 16-18-åringer vil frigjøre opplæringskapasitet i bedrift for voksne. Fram mot 2040 vil antall ungdomslæringer falle med mellom 150 og 200.⁶

11. Individuelt tilrettelagt opplæring (ITO)

Ny opplæringslov gir ungdommer med rett til tilrettelagt opplæring, rett til opplæring i inntil åtte år. Dette vil gi behov for ombygging og/eller påbygging av lokaler, og det vil gi økte årlige kostnader for tilretteleggingen av opplæringen. Vi vil legge fram en politisk sak om dette i løpet av 2026.

Det kan også bli aktuelt å flytte på opplæringstilbud mellom skoler for å minimere ombyggingskostnader.

⁶ Den faktiske reduksjonen vil avhenge av hvilke forutsetninger som legges til grunn for beregningene.